

***Matematicieni din prima jumătate a
secolului al XX-lea***

GENERALITĂȚI

Matematica și învățământul matematic în România între 1918 și 1949

În anul 1918, când un ministru al învățământului era profesorul universitar de geografie Simion Mehedinți, s-au elaborat și pus în aplicare câteva legi, menite în special să schimbe „școala poporului”, denumire prin care se înțelegea pe atunci școala primară și învățământul normal (școlile de învățători). Viitorii învățători și profesori urmau să fie selecționați după criterii de vocație, dintre cei care urmau „școlile pregătitoare și seminariile normale”. Prin legile amintite se intenționa în special să se ridice „școala poporului”, ajungându-se până la un fel de „universitate țărănească”. Toate aceste proiecte au fost însă abandonate după scurt timp. În 1919, apoi în 1924, 1928, 1932, 1934, 1936 și 1937 au fost făcute modificări esențiale în domeniul învățământului de toate gradele.

Învățământul primar a suportat modificări prin legea din 24 iulie 1924 (acestei legi i s-au adus modificări în anul 1937 și 1937).

Învățământul secundar a fost modificat esențial prin legea din 8 mai 1928. conform acestei legi, în învățământul secundar intrau: învățământul secundar teoretic (gimnazii și licee teoretice); învățământul normal (pentru format învățători); seminariile teologice; învățământul industrial, organizat prin legea din 1936, care cuprindea gimnazii industriale, licee industriale și școli speciale industriale; învățământul comercial, organizat tot prin legea din 1936, care cuprindea gimnazii și licee industriale; învățământul agricol, cu școli agricole de gradul I și II și școli de economie casnică de gradul I și II pentru fete, dependente de Ministerul Agriculturii și Domeniilor; învățământul militar, care cuprindea licee militare cu opt ani de studii, dar cu educație militară supravegheată de Ministerul Apărării Naționale.

În sfârșit, învățământul superior (universitar) a fost restructurat prin legea pentru organizarea învățământului universitar din 22 aprilie 1932, care a suferit unele modificări în 1938 și 1942. După legea din 1932, învățământul superior cuprindea: a) universități la București, Iași, Cluj, Cernăuți; b) școli politehnice la București și Timișoara; c) academia de arhitectură la București; d) academii de arte frumoase la București și Iași; e) academii de muzică și artă dramatică la București, Iași, Cluj și Cernăuți; f) institutul de educație fizică la București; g) academii de înalte studii comerciale și industriale la București și Cluj; h) academii de agronomie la București și Cluj; i) școli militare și școala superioară de război, dependente de Ministerul Apărării Naționale.

Pentru scopurile urmărite în prezenta lucrare, în ce privește învățământul matematic, ne interesează în special învățământul secundar teoretic și cel universitar (superior). Din învățământul secundar teoretic se recrutau viitorii studenți în matematici sau pentru inginerie.

Prin legea din 1928, învățământul secundar teoretic era organizat în două trepte, independente una de alta. Treapta inferioară era numită gimnaziu și cuprindea patru ani de studii, iar treapta superioară, numită liceu, cuprindea tot patru ani de studii, cu deosebirea că aici, pe lângă elementele de cultură generală, elevii primeau și o bursă de

specializare. Din nefericire însă, specializarea urma a se face în ultimul an al liceului, într-o secție literară și una științifică. Ulterior s-a introdus o modificare privind această specializare, împărțirea în direcția literară și în cea științifică făcându-se în ultimii doi ani ai liceului. O dată cu introducerea acestor doi ani de specializare, s-a redus și învățământul secundar de la opt ani, la șapte ani, iar cursul gimnazial la trei ani, în loc de patru.

Precum se știe, legea învățământului din 1928 a constituit o gravă lovitură, deoarece prin legea aceasta secția reală din liceu a dispărut. Matematicile nu se mai puteau face ca înainte. La „Gazeta matematică” numărul corespondenților se reducea an de an. Concursurile din vacanța de primăvară, care altă dată erau adevărate competiții pentru elevii corespondenți ai „Gazetei matematice”, au dispărut câțiva ani la rând, după 1930. Când au reînceput aceste concursuri, premianții „Gazetei matematice” erau numai de la liceele militare, în care păstrase secția reală, cum era în liceele civile pe vremea lui Haret. Ici acolo se ivea și câte un candidat merituos și de la liceele civile, dacă se întâmpla să aibă un profesor bun de matematici. Marele nostru matematician Gheorghe Țițeica atrăgea atenția în fiecare an, în rapoartele pe care le publica în „Gazeta matematică”, ca și în cele trimise direct la Ministerul Educației Naționale, asupra tragediei ce rezulta pentru matematici și învățământul matematic, prin reducerea materiei predate în liceele civile la matematici.

Ceea ce se preda înainte de 1928 în domeniul matematicii în patru ani te secție reală nu se mai putea asimila numai în doi ani de secție științifică, cu așa-zisa specializare. Conducerea de atunci a revistei „Gazeta matematică” a considerat că este necesară stimularea interesului pentru matematici la generațiile tinere, înființând în acest scop un „Supliment cu exerciții”. Cu începere de la 1 octombrie 1934, suplimentul a apărut în nouă numere pe an, până la încetarea apariției „Gazetei matematice”, în mai 1949. La acest „Supliment cu exerciții”, cu un nivel mai redus, bineînțeles, decât gazeta însăși, au putut să colaboreze și elevii din liceele civile, începând cu cei din clasa a III-a, până la cei din clasa a VIII-a științifică.

O revistă de matematici cu nivel asemănător „Gazetei matematice”, a fost și „Revista matematică din Timișoara”, înființată de Traian Lălescu în 1920. Unul dintre animatorii săi mai importanți a fost profesorul universitar Victor Alaci de la Politehnica din Timișoara. Revista și-a încetat apariția în 1949.

Trecând la o scurtă înfățișare a structurii învățământului universitar, trebuie să precizăm că în intervalul din martie 1898, când apare Legea asupra învățământului secundar și superior a lui Haret și până în aprilie 1932, când apare legea de organizarea învățământului universitar, structura învățământului superior a suferit unele ușoare modificări, prin legea lui C.C. Arion (ministrul instrucțiunii publice) din 1912 (rămasă în vigoare până în 1932). Această lege din 1932 prevedea înființarea de noi catedre la universitățile din București și Iași și lărgea autonomia universitară.

După legea învățământului superior din 1932, la facultățile de științe ale universităților din București Iași și Cluj existau, pentru învățământul matematicii, următoarele șapte catedre: 1) algebră superioară și teoria numerelor; 2) calculul diferențial și integral; 3) astronomie și mecanică cerească; 4) geometrie analitică și superioară; 5) geometrie descriptivă și aplicații (la Iași geometrie descriptivă și proiectivă); 6) mecanică rațională și experimentală; 7) teoria funcțiilor.

Studentii în matematici între anii 1898 și 1948, de la facultatea de științe, secția de matematică, obțineau la sfârșitul studiilor universitare cu durata de trei ani, o diplomă de licențiat în matematici, dacă aveau trecute toate examenele de specialitate (legate de catedrele arătate mai sus și de conferințele și laboratoarele în completare). Li se cerea în plus să fi trecut cu succes un examen pentru un curs special de fizică, un altul de metodologie matematică și, în sfârșit, unul de pedagogie.

Structura învățământului mediu și superior din țara noastră a rămas așa cum s-a prezentat mai sus, până în 1948. La această dată învățământul de toate gradele a fost completat și restructurat.

În prima jumătate a secolului XX în România apare o școală matematică cu matematicieni valoroși. Pe lângă cei trei inițiatori și creatori de frunte, Gh. Țițeica, D. Pompeiu și T. Lalescu, în școala matematică română se înscriu drept creatori, cronologic, următorii: Constantin C. Popovici, Alexandru Myller, Theodor Angheluță, Nicolae Abramescu, Victor Vâlcovici, Aurel Angheliescu, Simion Stoilow, Octav Onicescu, Petre Sergescu, Dan Barbilian, Octav Mayer, Alexandru Pantazi, Florin Vasilescu, Mihai Ghermănescu, Gheorghe Vrânceanu, Dumitru V. Ionescu, George Calugărenu, Alexandru Ghika, Nicolae Ciorănescu, Miron Niculescu, Grigore Moisil, Gheorghe Mihoc, Tiberiu Popoviciu, Nicolae Teodorescu, Caius Iacob.

Reviste de matematici superioare tipărite în România între ultima decadă a secolului al IX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea.

Toată opera de cercetare matematică românească a apărut într-un număr important de reviste periodice de matematici sau științe străine, începând cu „*Comptes rendus des seances de l'Academie des Sciences de Paris*” și mergând până la „*Tohoku Journal*” din Japonia. „*Comptes rendus*” din Paris a deținut însă recordul. Redăm mai jos, grupate în ordine cronologică a apariției, publicații din perioada la care ne referim:

- 1) Buletinul societății amicii științelor matematice, București 1895-1986;
- 2) Bulletin de la section scientifique de l'Academie roumaine, 1866-1946 ;
- 3) Bulletin de la Societe roumaine des Sciences, 1897-1947;
- 4) Annales scientifiques de l'Universite de Iassy, 1900-1948 publicând în special operele matematice ale Cercului matematic din Iași. După 1956 reappare cu același titlu;
- 5) Buletinul Societății de științe din Cluj, 1922-1948;
- 6) Buletinul Asociației de matematică pură și aplicată, București 1922-1924;
- 7) Mathematica, Cluj 1929-1948. În 1959 reappare tot la Cluj după ce a fost mutat sediul la Timișoara;
- 8) Buletinul Facultății de științe din Cernăuți, 1927-1939;
- 9) Bulletin scientifique de l'Ecole Plytechnique de Timișoara, 1928-1946. În 1948 s-a transformat în „Bulletin de sciencee et technique de la Polytechnique de Timișoara” și și-a încetat apariția în 1949;
- 10) Bulletin de mathematique et de physique pures et appliqueetes de l'Ecole Polytechnique de Bucarest, 1930-1948 ;
- 11) Buletinul ședințelor, Societatea română de științe, București 1933-1938;

- 12) Comptes rendus des seances de l'Academie des Sciences de Roumanie, 1936-1943, organ al Academiei de științe din România care a apărut în 1936;
- 13) Buletinul Academiei de științe din România, 1936-1947;
- 14) Disquisitiones mathematicae et physicae, ca publicație a Institutului de cercetări științifice, a apărut în 1940 până în 1948:
- 15) Buletinul Politehnicii „Gh. Asachi” din Iași 1946-1948. După 1948 s-a contopit cu „Buletinul Universității din Iași”;
- 16) Acta Boyai. Contribution from the Faculty of Sciences of the Boyai University, the University of Romania, Cluj 1946-1947;

Acestea fiind publicații pentru matematici superioare (pentru cercetările matematice), să nu se uite și revistele de matematici elementare și superioare, care au contribuit mult la progresul învățământului nostru matematic. Dintre aceste publicații trebuie amintite în primul rând „*Gazeta matematică*” cu „*Suplimentul cu exerciții al gazetei matematice*” și „*Revista matematică din Timișoara*”.

Să mai amintim revista „Numerus”, editată de Neculai Racliș. Revista a apărut în 1935 până în 1944. Era o revistă dedicată în special elevilor de liceu, de la secția științifică, iar „Revista universitară de matematici” editată tot de Neculai Racliș era în special destinată studenților și profesorilor de matematici din învățământul secundar.

Ca reviste de matematici elementare, care au avut o perioadă de existență efemeră, se pot menționa: *Gazeta matematică din Constanța*, 1923-1925; *Jurnalul matematic al lui Tiberiu Popoviciu*, Arad și București 1924-1925; *Curierul matematic*, București 1925-1928; *Știință și progres*, revistă științifică a liceelor militare, apărută în 1934 până în 1945 în Târgul Mureș și Timișoara; *Pitagora*, Craiova 1935-1940; *Pozitiva*, București 1941-1944; *Cercul matematic*, București 1945-1946. Alte reviste de matematici au avut o viață de numai un an sau de numai câteva numere. Majoritatea revistelor citate au avut ca țel să contribuie la avântul învățământului matematic în școlile secundare.

Matematicieni Români din prima jumătate a secolului al XX-lea

Trecem acum la prezentarea unor aspecte din viața și opera câtorva matematicieni de frunte, care au activat în prima jumătate a secolului al XX-lea.

Constantin C. Popovici (1878-1956)

Născut la Iași la 12/24 martie 1878, fiu al funcționarului Constantin Popovici și al soției sale Marta, a făcut școala primară și liceul în orașul natal. După terminarea liceului s-a înscris la facultatea de științe a Universității ieșene, luându-și aici licența în matematici în anul 1900.

În anii 1900-1901, a peregrinat ca profesor suplinitor de matematici la liceele din Iași, Bârlad, Brăila și Tulcea. În urma trecerii examenului de capacitate din 1901 pentru învățământul secundar, a fost numit profesor de matematici la liceul din Turnu Severin. Dar și de aici a fost transferat la liceele din Tulcea și Galați. Între timp a obținut o bursă „Adamachi”

pentru studii în străinătate, pleacă la Paris, unde obține din nou licența în matematici, în anul 1905. Rămâne la Paris pentru pregătirea doctoratului în matematici pe care-l trece la Sorbona, în martie 1908.

A început să elaboreze memorii de matematici chiar din 1904, adică cu mult înaintea tezei de doctorat. Teza sa de doctorat a avut ca subiect analiza matematică, care a fost dezvoltarea unor idei într-un articol publicat în 1908 în jurnalul lui Liouville.

După trecerea doctoratului se întoarce în țară și funcționează pentru scurt timp ca profesor suplinitor la Școala de poduri și șosele din București. În 1909 trece conferențiar universitar și profesor suplinitor la catedra de geometrie analitică la universitatea din Iași. În același an, 1909, își trece și docența la Universitatea ieșeană. Nu stă mult aici și este trimis în Franța pentru specializare în astronomie. În acest scop, în anul 1910, trece ca stagiar la Observatorul astronomic din Paris, apoi la Observatorul central și la cel din Mont-Souris.

După specializare se întoarce în țară, unde este numit profesor agregat de astronomie, geodezie și mecanică cerească la Universitatea din Iași (1911-1914). După 1914 a fost titularizat la această catedră unde a predat până în 1937. Din acel an trece titular al catedrei de astronomie de la Facultatea de științe din București până în 1940, fiind numit și director al Observatorului astronomic din capitală.

Cu toată vârsta înaintată, C. Popovici a scris continuu memorii de analiză matematică și mecanică cerească, până în 1953.

A decedat în București, la 26 noiembrie 1956; a fost înmormântat la cimitirul Belu.

Urmărind-i activitate științifică, s-a remarcat că, deși era profesor de astronomie și mecanică cerească, lucrările sale abordează cu precădere domeniul analizei

matematice. Lucrările din domeniul analizei privesc ecuațiile integrale, ecuațiile integro-diferențiale și ecuațiile integro-funcționale, ecuațiile diferențial-funcționale sau ecuațiile funcționale.

În perioada vieții a publicat memorii de matematici pure sau aplicate în peste 100 de publicații.

Theodor Angheluță (1882-1964)

S-a născut în satul Adam din fostul județ Tutova la 28 aprilie 1882. Școala primară și liceul le-a urmat la Bârlad. A început să colaboreze la „Gazeta matematică” încă din liceu. A urmat cursurile Facultății de științe a Universității din București, secția matematici, unde și-a luat licența în matematici în 1905. În perioada 1905-1909 a funcționat în învățământul secundar. Între anii 1910 și 1914 a urmat din nou matematicile în Franța la Sorbona unde l-a avut, printre alții, ca profesor pe Emile Picard. Angheluță se reîntoarce în țară în 1914 datorită izbucnirii primului război mondial, unde funcționează iarăși în învățământul secundar. În 1919 este numit conferențiar la Universitatea din

București, la Facultatea de științe, secția matematici. În același timp a fost numit suplinitor la catedra de algebră și teoria numerelor, deoarece Lalescu a fost trimis la Paris. Doctoratul și-l trece la 16 iunie 1922 la Universitatea din București cu subiectul *O clasă generală de polinoame trigonometrice și aproximarea cu care ele reprezintă o funcție continuă* care abordează un subiect din teoria seriilor trigonometrice. În anul 1923 este numit profesor titular definitiv la Universitatea din Cluj, la catedra de algebră superioară, până la scoaterea la pensie la 1 septembrie 1947. Între anii 1930 și 1931 a fost decan al Facultății de științe din Cluj, iar în anumiți ani, profesor suplinitor de mecanică sau teoria funcțiilor. Deși era la pensie, în 1950 a fost solicitat să revină ca profesor la Facultatea de matematică și fizică a Universității „V. Babeș” din Cluj, unde a funcționat până în septembrie 1955. La 1 octombrie 1955 a fost numit profesor la Institutul politehnic din Cluj. În această calitate a funcționat până în anul 1962.

La 30 mai 1964 a decedat în Cluj.

Theodor Angheluță a fost un excelent profesor și pedagog, avea o fire potolită, delicată, manifestând mult devotament pentru știință. Prelegerile sale erau pline de fantezie investigativă. Lecțiile sale erau urmărite cu plăcere. Nu se putea să nu admiri o conferință din care rezultau ușor, precis și riguros, legile matematici și mai ales frumusețea acestor legi.

Angheluță a publicat în diferite reviste de specialitate din țară și străinătate, memorii originale de matematici și o serie de articole tratând probleme de matematici elementare sau superioare în „Gazeta matematică” sau „Revista matematică din Timișoara.

Aurel Angelescu (1886-1938)

S-a născut la Ploiești, la data de 15 aprilie 1886, unde a făcut cursul primar și liceul „Sfinții Petru și Pavel”. Chiar din cursul inferior a dovedit strălucite aptitudini pentru matematici. Revista „Gazeta matematică” i-a desăvârșit apoi, în cursul liceului, gustul pentru studiul matematicii. A fost un corespondent asiduu al acestei publicații.

În ultima clasă de liceu l-a avut ca profesor pe Nicolae Abramescu, care își începea pe atunci cariera sa didactică. Abramescu s-a mândrit totdeauna că în prima lui serie de liceeni l-a avut ca elev pe Aurel Angelescu, care, ulterior, întrecându-și maestrul, și-a trecut

doctoratul în matematici cu câțiva ani înaintea lui Abramescu.

Licența în matematici și-a luat-o în Franța la Sorbona, iar pe 7 aprilie 1916 și-a trecut doctoratul cu o teză având ca subiect: *Sur les polynomes generalisant les polynomes de Legendre et d'Hermite et sur le calcul approche des integrales multiples*. Subiectul i-a fost inspirat de lucrările lui Paul Appell, privind polinoamele lui Hermite. De altfel, Paul Appell a fost maestrul preferat al lui Angelescu la Paris; el a făcut parte și din comisia care a examinat teza de doctorat a lui Angelescu. Mai târziu când Paul Appell a scos tratatul intitulat *Fonctions hyperspheriques. Polynomes d'Hermite*, el a citat atât din teza de doctorat a lui Angelescu, cât și din alte memorii ale acestuia privind polinoamele lui Hermite.

După doctorat e întoarce în țară și la propunerea profesorului Țițeica este numit, cu începere de la 1 noiembrie 1919, profesor agregat de teoria funcțiilor la Facultatea de științe a Universității în Cluj, catedră la care a fost titularizat în 1922. aici a funcționat până în anul 1930.

Angelescu împreună cu Gh. Bratu și cu N. Abramescu iar mai târziu P. Sergescu au pus multă râvnă și multă muncă pentru organizarea învățământului matematic românesc. Ei au redactat toate cursurile necesare studenților, în special cursuri de inițiere. Angelescu a redactat *Lecțiile de calcul diferențial* editat în 1927. A sprijinit în 1929 apariția revistei „Mathematica”, o revistă de înaltă ținută științifică.

Între 1927-1928 a fost decan al Facultății de științe. În 1930 a fost chemat ca profesor titular de algebră superioară și teoria numerelor la Facultatea de științe a Universității din București ca succesor al lui Lalescu. La această catedră a predat până la deces.

În creația matematică românească, Aurel Angelescu, ca matematician, a fost un om talentat având și o rară distincție sufletească. Totodată el a fost lipsit de noroc, căci cu toate rarele și multiplele sale calități superioare. O dramă mută, intimă, l-a făcut să-și curme firul vieții la vârsta de 52 de ani, la 6 aprilie 1938. nu a lăsat nimic în care să explice celor care l-au îndrăgit ce l-a determinat să facă acest gest. Se pare că o ființă apropiată i-a pricinuit o mare deziluzie.

În timpul vieții a publicat peste 50 de lucrări didactice și memorii în țară și străinătate.

Simion Stoilow (1887-1961)

Ca fiu al colonelului Stoilow din Craiova, Simion Stoilow s-a născut în București la data de 2/14 septembrie 1887. Studiile universitare le-a făcut la Sorbona. După absolvirea liceului din Craiova, a plecat în 1907 la Paris, cu gândul să se facă inginer. Dar s-a înscris la Facultatea de științe, unde a fost student al lui Emile Picard, Henri Lebesgue, Emile Borel, Edouard Goursat și Jacques Hadamard. Și-a luat licența în matematici la Sorbona în 1910. Doctoratul în matematici l-a trecut în iunie 1916, deși teza era gata din 1914. În perioada primului război mondial a fost concentrat ca ofițer în țară.

Subiectul tezei de doctorat este din domeniul ecuațiilor cu derivate parțiale și are ca titlu: *Sur une classe de fonctions de deux variables définies par les equations lineares aux derivees partieles*. În teză lui Stoilow tratează problema singularităților ecuațiilor liniare cu derivate parțiale de ordinul n .

Simion Stoilow și-a început activitatea științifică publicând memorii privind ecuațiile liniare cu derivate parțiale și funcțiile care satisfac aceste ecuații, apoi lucrări privind teoria mulțimilor și s-a fixat, în plină maturitate științifică, într-un domeniu matematic nou, domeniul topologiei. El a fost primul român care a făcut descoperiri referitoare la o ramură nouă a matematicii pure, *Teoria topologică a funcțiilor analitice*.

După doctorat Stoilow se întoarce în țară și participă ca ofițer de geniu la războiul din 1916-1918, la început în Dobrogea, apoi în Moldova. Pentru scurt timp, în 1919 suplinește pe Lalescu la Școala de poduri și șosele, la catedra de geometrie analitică. În iunie 1919 își trece docența în analiză matematică la Universitatea din Iași, facultatea de științe, unde a ținut un curs special de funcții discontinue, iar în ianuarie 1920 a fost numit conferențiar de algebră superioară la aceeași facultate, unde a funcționat până în 12 decembrie 1921.

Este trecut, la această dată, conferențiar de analiză superioară la Universitatea din Cernăuți, Facultatea de științe. De menționat că Universitatea; până la venirea lui Stoilow nu a mai avut profesor de matematici. Între anii 1925-1926 și 1932-1939 a fost decan al Facultății de științe.

În 1939 a trecut ca profesor de analiză la Politehnica din București (1939-1941), ca succesor al lui Țițeica, iar de aici trece în decembrie 1941 la Universitate din București, la catedra de teorie a funcțiilor, ca succesor al lui D.Pompeiu. unde a activat până în anul 1961. Din februarie a acelui an a renunțat la catedră, rămânând profesor onorific al Universității din București.

A participat ca invitat la conferințe și simpozioane în țară și străinătate (Italia, Franța, Rusia, Poonia, Austria, Norvegia).

În anii 1946-1948 a fost ambasador al României în Franța, rector al Universității din București 1944-1945, precum și decan al Facultății de matematică și fizică din București în anii 1948-1951.

A publicat peste 100 de memorii de matematici.

Florin Vasilescu (1897-1958)

S-a născut la Călărași Ialomița la 3/15 aprilie 1897, ca fiu al profesorului de liceu de limba română Constantin Vasilescu. A urmat școala primară la Buzău, cursul inferior de liceu la „Unirea” din Focșani, iar cursul superior la liceul „Petru și Pavel” din Ploiești. În anul 1915 intră la Facultatea de matematici a Universității din București. Ca licean, apoi ca student, a colaborat la „*Gazeta matematică*”, unde a fost imediat remarcat. A participat la războiul din 1916-1918 ca sublocotenent într-o companie de aerostație creată de misiunea generalului francez Berthelot.

În 1918 Florin Vasilescu își trece licența în matematici, la universitatea din Iași. Demobilizat în mai 1918, el a funcționat pentru scurt timp la Iași ca asistent al profesoarei Vera Myller. Pentru a-și trece din nou licența în matematici și pentru a-și pregăti teza de doctorat în matematici, îl găsim la Paris, la Sorbona.

Între timp obține o bursă și trece pe la universitățile germane pentru a studia noutățile din creația matematică germană. Din Germania

trece în Elveția, unde studiază unele aspecte ale vieții și operele lui Euler.

S-a reîntors la Paris, alege pentru doctorat una din cele mai interesante și moderne noutăți matematice pentru acel timp: *funcțiile multiforme de variabile reale*. O dată subiectul ales și un prim rezultat obținut, face la Societatea de matematici a Franței două comunicări în 1925, cu titlul: *Sur les fonctions multiformes de variables reelles*. Teza de doctorat în matematici o susține la 28 mai 1925, având ca titlu: *Essai sur les fonctions multiformes de variables reelles*, obținând din partea comisiei de examinare calificativul „tres honorables”.

După susținerea doctoratului, Vasilescu se întoarce în România, unde este numit asistent al profesorului Ermil A. Pangrati, la catedra de geometrie descriptivă la Universitatea din București, Facultatea de științe. În aceasta calitate funcționează până la 1 octombrie 1926, când a demisionat.

În toamna anului 1926 obține bursă de studii la Paris și apoi bursă la Harvard SUA. Cu această ocazie se împrietenește cu profesorul O.D. Kellogg, cu care colaborează la câteva memorii privind noțiunea de *capacitate a unei mulțimi*. În SUA,

în primul semestru al anului școlar 1928/1929 audiază cursurile de matematici ale profesorilor Universității Harvard. În semestrul al II-lea trece la Rice Institute din Huston Texas în funcția de conferențiar pentru un curs de studenții de la doctorat.

În vara anului 1930, Florin Vasiliu se întoarce în țară și este numit profesor titular de geometrie superioară și diferențială la Facultatea de științe a Universității din Cernăuți. Deoarece nu a primit catedra de teoria funcțiilor de la Universitatea din București, pleacă la Paris, și sub influența soției sale care era de origine franceză, în mai 1932.

Prima însărcinare în învățământul universitar francez a avut-o în calitate de conferențiar de matematici la Universitatea din Montpellier în anul 1937 și este titularizat în 1938, iar la 1 ianuarie este înaintat ca profesor fără catedră. De la Montpellier a trecut la Universitatea din Lille, unde a fost însărcinat cu catedra de mecanică rațională.

Între anii 1943-1958 a funcționat ca profesor fără catedră la Facultatea de științe a Universității din Rennes, ținând cursuri de mecanica fluidelor, precum și un curs special de calcul simbolic, pe care l-a completat mereu cu dezvoltări privind teoria modernă a potențialului și utilizarea practică a funcțiilor de o variabilă complexă, ocupându-se în special de transformările conforme.

Pe timpul celui de-al doilea război mondial (septembrie 1939 până la 13 iulie 1940) în serviciul armatei franceze.

În activitatea didactică, Florin Vasilescu a fost un conferențiar plăcut. În afară de însărcinările didactice din România și Franța și conferințele ținute în 1928-1930 în SUA, în palmaresul său sunt trecute multe prelegeri la Paris și Geneva, tratând despre cercetări personale în domeniul mecanicii fluidelor, aplicații în fizica matematică, procesul prin recurență transfinită. Din 1948 nu a mai publicat memorii de matematici.

Ca fire, era un om cu mult tact, politicoș și manierat, un om deschis, amabil, totdeauna ajutându-și nu numai prietenii și cunoscuții, ci și pe toți cei care-i solicitau servicii. Avea și o fire de artist. Avea o voce caldă, de tenor, care te antrena printr-un repertoriu extrem de bogat și ales.

În 1956 s-a îmbolnăvit de astenie, fiind spitalizat, apoi odihnindu-se câteva luni. A revenit în învățământ. În dimineața zilei de 15 octombrie 1958, în timp ce era în vizită la un prieten a avut un acces cardiac în urma căruia a decedat. A fost înmormântat la Vienne-le-Chateau.

Opera matematică a lui Florin Vasilescu privește domeniul analizei matematice, cel al mecanicii fluidelor și al teoriei elasticității și rezistenței materialelor. Are 45 de memorii publicate, precum și monografii, lucrări didactice și articole.

Opera de frunte în care, pe timpul său nu a avut rival științific, este aceea realizată în domeniul *teoriei potențialului*.

Mihai Ghermănescu (1899-1962)

S-a născut în București la 20 mai 1899. Ambii părinți au fost profesori de muzică în învățământul secundar. Cursul primar l-a făcut în perioada 1906-1910 la o școală germană din București, iar primele trei clase de liceu le-a făcut la liceul „Matei Basarab” din București, iar alte trei clase la liceul militar „Mănăstirea Dealu” de lângă Târgoviște, unde a intrat bursier prin concurs, iar ultimele două le-a dat în particular. La „Mănăstirea Dealu” profesorul de matematică le-a vorbit elevilor săi despre „*Gazeta matematică*”. Ghermănescu fiind în clasa a V-a, deși nu manifestase nici o aptitudine specială pentru matematici, văzându-și colegii de clasă rezolvând probleme din gazetă, s-a abonat și a devenit corespondent care rezolva probleme începând cu decembrie 1914. Fiindcă la unele probleme avea nevoie de cunoștințe

superioare, a început să studieze toate matematicile care se predau în liceul real, ajungând ca în 1916, când termina clasa a VI-a să cunoască perfect nu numai materia clasei sale ci și materia întregului liceu real. În vara anului 1916 a început să studieze și calculul integral, care era considerată materie de universitate.

În 1919 demisionează din armată și se înscrie la Facultatea de științe din București, secția matematici, de unde obține licența în octombrie 1921. Intră în învățământul secundar unde a funcționat până la 1 februarie 1934, trecând prin toate gradele acestui învățământ. A fost ales profesor secundar definitiv la liceele din București: Cantemir Vodă, Șincai, Spiru Haret, Gh. Lazăr. A fost profesor și la Școala de ofițeri de geniu din București în perioada 1928-1936.

Teza de doctorat o trece la Universitatea din Cluj a 13 mai 1933, cu subiectul *Asupra integralei lui Poisson*, în fața unei comisii compuse din D. Pompeiu, Th. Angheluță și Simion Stoilow. În această teză, care reprezintă de fapt o lucrare de ansamblu mai amplă a mai multor memorii anterioare ale sale privind trigonometrice, Ghermănescu introduce unele somații finite de *sume Fourier* ce duc la *integrala lui Poisson*, tratează despre somații recurente și generalizează unele somații ale lui Vallee Poussin.

După doctorat, este numit conferențiar de matematici generale la Politehnica din Timișoara, pe data de 1 februarie 1934, calitate în care a funcționat până la 20 martie 1940, când este numit prin concurs profesor titular la această catedră. În această calitate a predat până la 1 decembrie 1948, când a fost trecut la catedra de analiză, până la 1 septembrie 1952. De la această dată până la deces a funcționat la început ca șef de catedră la Academia militară tehnică, la Institutul de căi ferate și la Institutul de construcții ca profesor șef de catedră.

În activitatea didactică a fost un bun pedagog, iar ca profesor, deși era destul de sever, a fost iubit. Elevii și studenții care i-a avut își amintesc cu plăcere de cursurile cu nivel ridicat, dar atractive, amuzante, pe care le ținea Ghermănescu. A ținut numeroase conferințe cu caracter științific, fie cu caracter cultural. Printre cele din urmă

(nepublicate) în afară de unele privind arta combinării melodioase a sunetelor spre a fi plăcute auzului, sau despre unii cântăreți sau compozitori mai este și una despre *Matematica amuzantă*.

În societate era un om antrenant, spiritual. Avea o alură de atlet și era iubitor de sporturi, el însuși fiind sportiv.

În ce privește activitate științifică Mihail Ghermănescu a abordat cu ușurință atât domeniul analizei matematice, cât și cel al altor discipline matematice pure sau aplicate. Are memorii și în domeniul algebrei (teoria ecuațiilor), al teoriei numerelor (ecuații diofantice), geometrie, mecanică generală sau balistică.

A publicat peste 200 de memorii și articole de matematici pure și aplicate.

Dumitru Ionescu

Născut la București la 14/27 mai 1901, ca fiu al unui negustor, nu a avut o copilărie și adolescență prea fericită, deoarece a rămas orfan de tată. Mama lui s-a recăsătorit cu profesorul de matematici Gh. Nicolaevici. De la acesta a avut primele îndrumări în domeniul matematic fiind elev în clasa a II-a de liceu la Sfântul Sava. În acea perioadă era atras de geometrie. Abia mai târziu, când a studiat matematicile pentru cursul superior, și-a dat seama de farmecul acestei discipline.

În timpul războiului din 1916-1918 s-a refugiat în Moldova la Roman, unde s-a angajat ca meditator pentru opt elevi. Reîntors la București a meditat elevi la matematici până la terminarea liceului.

După trecerea bacalaureatului septembrie 1919, a intrat în serviciul statului, la cadastru, totodată s-a înscris și la Universitatea din București, Facultatea de științe. După un timp a rămas doar student, dar a continuat să mediteze elevi și studenți, pentru a se putea întreține.

La facultate i-a avut ca profesori pe Țițeica, A.Davidoglu, D.Emmanuel, N.Coculescu, T.Lalescu. către sfârșitul studenției a fost premiat cu premiul „Hellel”. Între 1 septembrie 1922 și 1 septembrie 1923 a funcționat ca profesor suplinitor la liceul „Gh. Șincai” din București.

Cu ajutorul lui Andrei G. Ioachimescu a plecat la Paris cu o bursă la „Ecole normale superieure”, unde a fost coleg cu Miron Nicolescu. La Sorbona sau la College de France a urmărit cursurile lui e. Picard, H. Lebesgue, P. Montel, E. Goursant etc.

La 7 iunie 1927 și-a susținut teza de doctorat în matematici cu subiectul *Sur une classe d'equations fonctionnelles*.

Întors în țară își face stagiul militar, când funcționează ca profesor de matematici la liceul militar „Mănăstirea Dealu”. A fost numit conferențiar la Universitatea din Cluj în 1928 la mecanică rațională, funcționând în această calitate până la 15 mai

1931. Până în 1948 a fost numit succesiv profesor agreat, apoi titularizat ca profesor și în cele din urmă profesor titular de analiză.

Între 1949 și 1955 Ionescu a fost profesor șef de catedră la matematică la Politehnica din Cluj înființată în baza legii de organizare a învățământului superior din 1948. din 1955 a fost trecut la Universitatea din Cluj ca șef de catedră la ecuații diferențiale.

D. V. Ionescu a ținut conferințe atât în țară cât și în străinătate.

De la înființarea filialei Academiei României la Cluj a activat susținut, apoi la Institutul de calcul numeric din Cluj. A fost membru al Societății române de matematici.

Profesorul Ionescu a fost un om ordonat și a fost urmărit cu interes de către studenții săi la prelegeri. A fost continuator al operelor lui Abramescu, Angelescu, Angheluță, Bratu și Sergescu.

Analizând opera matematică a lui D. V. Ionescu se constată că cele mai multe dintre operele sale sunt din domeniul analizei matematice: ecuații diferențiale liniare, ecuații cu derivate parțiale de ordin superior, ecuații inegale, calcul funcțional, analiză numerică, aplicații diverse ale analizei matematice; altele mai puțin importante din domeniul mecanicii generale.

A scris peste 140 de memorii și analize matematice publicate în țară și străinătate.

Alexandru Ghika (1902-1964)

S-a născut în București la 9/22 iunie 1902, făcând parte din vechea familie a Ghikuleștilor. Școala primară și trei clase secundare le-a făcut în București (Liceul Lazăr), după care a plecat, în 1917, împreună cu familia, la Paris. Aici urmează restul claselor secundare la Liceul „Saint-Louis”, trecând bacalaureatul în iulie 1920.

În toamna aceluiași an se înscrie la Universitatea din Paris, Facultatea de Științe. În 1922, adică la vârsta de 20 de ani, își ia la Sorbona licența în matematici, cu certificatele: *calcul diferențial și integral, mecanică rațională și astronomia aprofundată*. La Sorbona și la College de France audiază toate

somitățile din acel timp. Simultan pregătește conștiincios teza de doctorat în matematici, cu subiectul: *Sur le Fonction de caree somable le long des contours de leur domaines d'holomorphisme et leur applications aux equations differentiales lineares d'ordre infini*.

După trecerea doctoratului se reîntoarce în țară. Cariera universitară și-o începe ceva mai târziu, căci abia în noiembrie 1932 este numit asistent la catedra de teoria funcțiilor de la universitatea din București, catedră al cărei titular era Dimitrie Pompei. La 7 februarie 1935, în urma unui concurs, este numit conferențiar de analiză și teoria funcțiilor.

În 1945 această conferință este transformată în catedră de calcul funcțional și Ghika este numit titularul catedrei. Pe urmă, în octombrie 1948, este ales membru al Academiei.

Cât timp a durat Academia de Științe din România, Ghika a fost membru corespondent al acesteia (din 1935), iar mai târziu, în 1938 a fost ales membru titular. Din 1955 până în 1963 a fost membru corespondent al Academiei R.P.R., la secția de științe matematice și fizice, iar de la 20 martie 1963 a fost înaintat membru titular al acestei academii, la aceeași secție. De la înființarea Institutului de matematică al Academiei și până la deces, Ghika a fost șeful secției de analiză funcțională din acest institut.

Alexandru Ghika a decedat la 11 aprilie 1964, în urma unui cancer la plămâni care s-a generalizat. A fost înmormântat în biserica „Ghika-Tei din București, clădită de unul din strămoșii săi.

Opera științifică a lui Alexandru Ghika este prin excelență operă de analiză funcțională publicată în peste 115 de articole și memorii.

Gheorghe Călugăreanu

Născut la Iași la 16 iulie 1902, a urmat școala primară și liceul în București. Deoarece tatăl lui a trecut profesor universitar la Cluj, Gh. Călugăreanu a urmat Facultatea de științe, secția de matematici la Universitatea din Cluj. Pe când era student și apoi pe când își pregătea licența în matematici, a fost preparator la Institutul de fizică teoretică și aplicată al universității clujene. După luarea licenței pleacă la Sorbona unde-și ia din nou licența la 30 iunie 1926, apoi doctoratul la 6 noiembrie 1928. Teza a avut ca subiect *Sur les fonctions polzgenes*.

După doctorat se reîntoarce în țară și la 1 iulie 1929 își ia docența în teoria funcțiilor la universitatea din București. La 1 octombrie 1930 este numit asistent la Institutul pentru învățământul matematic de la Facultatea de științe din Cluj; ca asistent obține titlu provizoriu la 1 martie 1934. De la 1 octombrie trece conferențiar provizoriu de geometrie proiectivă și descriptivă la Facultatea de științe a Universității din Cernăuți. Aici nu stă mult deoarece la 1 decembrie 1934 este numit conferențiar provizoriu de analiză matematică la Cluj, iar la 1 februarie 1938, la aceeași facultate, este numit conferențiar definitiv de analiză matematică.

Când apare în 1938 legea de raționalizare a învățământului superior, Călugăreanu este trecut conferențiar definitiv de matematici generale și geometrie. În 1942 este numit profesor la catedra de teoria funcțiilor la Universitatea din Cluj, dar funcționând la Timișoara. Din 1948 este numit șef de catedră.

În anul 1935 Călugăreanu a fost ales membru corespondent al Academiei de Științe din București. De asemenea a fost membru al Societății de științe din Cluj și membru la „Societe mathematique de France”. A fost membru corespondent și apoi titular la Academia Română.

Tăcut și liniștit, cu o fire de taciturn incorigibil profesorul G. Călugăreanu a fost preocupat foarte mult de catedră și de memoriile sale de matematici pe care le publică în periodice de circulație mondială sau națională, fiindu-i complet străină vanitatea goanei după publicitate cu ori ce preț și în ori ce condiții. A publicat peste 100 de memorii matematice și lucrări didactice.

Nicolae Ciorănescu (1903-1957)

Fecior de învățători, Nicolae Ciorănescu s-a născut în București la 28 martie 1903. Vrednicul institutor, tatăl matematicianului, a fost întemeietorul primei școli de surdo-muți din România. Viitorul matematician a urmat școala primară în satul Moroeni. Clasa a I-a de liceu a urmat-o la liceul „Mănăstirea Dealu”, clasele II –VII la „Mihai Viteazu” iar clasa a VII-a la liceul „Spiru Haret” din București. După bacalaureat s-a înscris la Universitatea din București unde și-a luat licența în matematici în anul 1925 și licența în științe fizico-chimice în același an. În urma stăruințelor lui Gh. Țițeica pleacă la Paris și-și

ia din nou licența în științe la Sorbona, cu certificate privind calculul diferențial și integral, analiză superioară și mecanica rațională. În ianuarie 1929 trece și doctoratul în matematici tot la Sorbona.

Se întoarce în țară și este numit conferențiar la matematici generale pentru anul preparator, la școala Politehnică din București unde este titularizat definitiv la 1 mai 1933 și a predat aici până în 1941. Prin ieșirea la pensie a lui D.Pompeiu, N. Ciorănescu este trecut profesor suplinitor la catedra de geometrie analitică, până în 1943 când a trecut la catedra de analiză. În 1944 îl găsim funcționând ca rector al Politehnicii București.

În viața de toate zilele Ciorănescu a combătut nepregătirea, impostura, perfidia, uscăciunea sufletească. Spontan în creația matematică, a fost tot atât de spontan și în zvărlirea glumei, căreia nu i se putea imputa însă nici cea mai mică urmă de răutate. A fost un matematician cu multă fantezie strălucitoare și cu umor sănătos, plin de vervă mușcătoare, care la conferințele profesorilor Politehnicii, nu numai că descrețea frunțile dar se și râdea din toată inima.

A scris lucrări de popularizare a științei, printre care *Astronomia pentru toți*, care este un exemplu tipic. A fost membru la „Gazeta matematică” și la „Societatea română de științe”, secția de matematici și membru al Academiei de științe din România. A decedat la 2 aprilie 1957.

Opera sa matematică cuprinde peste 120 de memorii, lucrări didactice, monografii și diverse în publicații străine și din țară.

Miron Nicolescu

Originar din Giurgiu, unde s-a născut la 14/27 august 1903, a urmat școala primară și liceul în București. După absolvirea liceului Matei Basarab se înscrie la Facultatea de științe a Universității bucureștene, secția matematici, unde își trece licența în matematici în 1924. A plecat apoi la Paris pentru a-și trece doctoratul în matematici. Aici a fost elev al Școlii normale superioare, între anii 1925-1928.

La Paris, după ce-și trece din nou licența în matematici, în anul 1926, încearcă primul zbor spre culmile matematici, influențat de cursul predat de Emile Picard – funcții analitice de două variabile. La 5 mai 1928 și-a trecut la Sorbona teza de doctorat ,cu subiectul: *Funcții complexe în plan și spațiu*. Lucrarea de doctorat a fost scrisă tot sub influența cursurilor predate de Emile Picard.

După trecerea tezei de doctorat, Miron Nicolescu se întoarce acasă și a fost numit conferențiar suplinitor de matematici generale la Universitatea din Cernăuți la 1 aprilie 1928. Lucrează apoi ca docent de analiză matematică, la aceeași universitate, începând de la 1 iulie 1929, iar de la 3 aprilie 1931 este numit conferențiar definitiv. La 1 august 1933 este numit profesor titular la catedra de geometrie analitică și superioară. La 1 octombrie 1940 trece la catedra de geometrie analitică la Universitatea din București, iar la 30 decembrie 1941 ca profesor titular la catedra de calcul diferențial și integral.

După reforma învățământului din anul 1948 activează ca profesor șef de catedră pentru calcul diferențial și integral, iar din 1964 ca șef de catedră la analiza matematică. A fost membru corespondent (1936) și titular al fostei Academii de Științe din România.

Miron Nicolescu a reprezentat peste hotare Academia și matematica românească la multe simpozioane și congrese, printre care: la Moscova (1956), la Paris (1957 și 1964), la Praga (1961), la Pisa, Roma și Bologna (1964).

Într-un articol, publicat în revista „Natura” în 1933, intitulat *Matematicile în timp și spațiu* Miron Nicolescu scria:

„Legenda creat un tip bine definit de matematician. Matematicianul-tip se cunoaște mai întâi, dacă ar fi să credem această legendă, după aspectul exterior, care este complet neglijat. De altfel, matematicianul-tip este prin excelență un om distrat. Pentru marele public, distracția matematicianului a devenit un fel de măsurătoare a științei lui. Cu cât matematicianul este mai distrat, cu atât acest matematician trebuie să fie mai mare. Legea aceasta este atât de puternică, încât mulți matematicieni se pleacă ei, căutând să fie cât mai distrați!”

Dacă există vreunul dintre matematicienii români care se îndepărtează total de această legendă, acesta este, prin excelență, Miron Nicolescu. Căci este totdeauna de o eleganță vestimentară distinsă, întruchipând un fel de Petronius modern, *arbiter elegantiarum* în viața de toate zilele. Acest matematician nu numai că nu este niciodată distrat, și nu numai că nu se închide în turnul de fildeș din care să nu iasă- cun spune singur-decât „scos cu forța” dar participă cu însuflețire la manifestațiile culturale și politice ale timpului său. Într-adevăr, Miron Nicolescu este la antipod față de matematicianul din concepția legendei amintite despre matematicieni. Miron Nicolescu este matematicianul realist al timpurilor noi.

Domeniul de predilecție al lui Miron Nicolescu este analiza matematică, în special teoria funcțiilor.

A publicat peste 150 de memorii și articole de matematici, lucrări didactice, monografii și lucrări cu caracter divers.

Tiberiu Popoviciu

Tiberiu Popoviciu s-a născut la 16 februarie 1906, la Arad. În liceu a fost un element excepțional la matematici. la „*Gazeta matematică*” a colaborat de timpuriu (1923). La concursul anual a obținut premiul I în anul 1924. În cursul superior al liceului fiind, a scos o revistă litografiată de popularizare a matematicilor: „*Jurnalul matematic*” (1923-1925) pe care a condus-o până la absolvirea liceului „Moise Nicoară” din Arad.

A urmat cursurile facultății de științe ale Universității din București. Dintre profesorii săi a fost remarcat și apreciat de către Gh. Țițeica. În 1927 și-a trecut licența în matematici.

Din 1927 până în 1930 a fost elev la „Școala normală superioară”, la Paris. În 1929 și-a publicat primul memoriu matematic important privind o problemă de cea mai bună aproximație a funcțiilor, în „Buletinul științific al Academiei Române”.

La Paris și-a luat din nou licența în științe în octombrie 1928, apoi la 12 iunie 1933 a obținut titlul de doctor în matematici, cu subiectul „*Sur quelques proprietes des fonctions d'une ou de deux variables reelles*”.

Teza de doctorat i-a fost citată de Laurent Schwartz în lucrarea sa intitulată *Theorie des distributions* și de G. Ascoli.

Se întoarce în țară și funcționează timp de un an ca bibliotecar (secretar) la Universitatea din Cluj. Apoi până la 1 aprilie 1936 lucrează ca asistent la catedra profesorului Th. Angheluță de la Facultatea de științe a Universității din Cluj. În baza unui concurs dat în 1935, de la 1 aprilie 1926 este numit conferențiar provizoriu de geometrie proiectivă și descriptivă la Facultatea de științe din Cernăuți, însă nu a profesat la această conferință ci la cea de matematici generale (1936-1940). În toamna

lui 1940 trece la Universitatea din București ca suplinitor pentru Analiza matematică (calcul diferențial și integral). Din octombrie 1942 până în 1946 a predat la Iași, la Facultatea de științe, ca profesor agregat de teoria funcțiilor. În 1946 trece definitiv la Cluj, unde a funcționat la început ca titular al catedrei de algebră superioară și teoria numerelor (1946-1948), apoi rămâne profesor șef de catedră la analiza matematică, Facultatea de matematică și fizică. În această calitate funcționează la Facultatea de matematică și mecanică a Universității „Babaș-Bolyai”. Începând cu anul școlar 1959/1960, Popoviciu a predat și cursuri speciale (calcul operațional și teoria funcțiilor generalizate; aproximare și interpolar).

Tiberiu Popoviciu a fost membru corespondent al Academiei Române din noiembrie 1948 până la 20 martie 1963, dată la care a devenit membru titular al Academiei, la secția de științe matematice.

A participat la numeroase congrese și conferințe internaționale: Varșovia, Amsterdam, Viena, Paris, Germania, Stockholm, Ungaria, Moscova, Roma.

Din 1948 până în 1951 a fost secretar al Filialei din Cluj a Academiei, iar din 1951 conduce secția de matematici a acestei filiale. Din 1957 este director al Institutului de Calcul numeric al Academiei din Cluj. A fost membru la „Societe mathematique de France”. Din 1959 conduce revista „*Mathematica*” care apare la Cluj.

În creația sa Tiberiu Popoviciu s-a preocupat în special de chestiuni de analiză matematică, în special de teoria funcțiilor de variabile reale, de analiza numerică, de algebră și teoria numerelor.

A publicat peste 250 de memorii, articole și note matematice în țară și străinătate.

Nicolae Theodorescu

La 5/18 iulie 1908 se naște la București Nicolae Theodorescu. Studiile, inclusiv cele universitare, le-a făcut în capitală. Șapte clase la liceul „Spiru Haret”, iar ultima a făcut-o la fostul seminar pedagogic „Titu Maiorescu” unde și-a luat bacalaureatul în 1926. Facultatea a urmat-o la Universitate din București, secția matematici, luându-și licența în matematici în anul 1929. teza de doctorat și-a luat-o în Franța, la Sorbona, la 25 aprilie 1931 cu subiectul „*La derivee areolaire et ses applications a la Phzsique mathematique*”. În juriul pentru susținerea tezei a fost invitat să facă parte și Dimitrie Pompeiu, ca cel care era descoperitorul derivatei areolar.

Întors în țară după susținerea doctoratului la Paris, Nicolae Theodorescu a fost numit în octombrie 1931 asistent al profesorului Octav Onicescu la catedra de mecanică de la secția fizico-chimice a Facultății de științe din București, până în octombrie 1937. După această dată a fost numit conferențiar suplinitor de mecanică la Academia de arhitectură din București. Între timp, din 1934 până în 1937 este profesor de matematici la Școala

de conductori desenatori și ca profesor de calcul operațional la școala devenită ulterior Institutul de statistică, actuariat și calcul din București (1931-1948).

La 1 octombrie 1942 este numit profesor titular de geometrie descriptivă și stereotomia Facultatea de arhitectură a Politehnicii din București, calitate în care funcționează până în 1948. În anii 1946-1948, deoarece profesorul Gh. Moisil a fost numit ministru plenipotențiar al României la Ankara, Nicolae Theodorescu a predat în locul său analiza superioară la Universitatea din București.

În 1948 a fost numit simultan șef de catedră în trei locuri: Institutul Politehnic, Facultatea de electrotehnică, unde a predat din 1948 până în 1952 matematici speciale aplicate; la Institutul de construcții din 1948 până în 1953; și la Universitate, Facultatea de matematică, unde a predat ecuațiile fizice matematice, catedră transformată în catedră de ecuații diferențiale. Din 1953, aplicându-se legea cumulului de funcții, rămâne doar șef de catedră la Universitate, pentru ecuații diferențiale.

Nicolae Theodorescu a participat ca delegat al României la numeroase congrese și colocvii în: Cehia, Austria, Franța, Marea Britanie, Italia, Ungaria, Suedia, Elveția, Germania etc. În martie 1963 a studiat unele aspecte ale organizării învățământului matematic englez.

Din 1949, de la înființarea Institutului de matematică al Academiei, este șef de secție pentru „Ecuații diferențiale și cu derivate parțiale”. În 1953 a obținut Premiul de Stat pentru lucrarea „*Metode vectoriale în fizica matematică*”. În 1955 a fost ales membru corespondent al Academiei Române la secția de științe matematice. Din 1960 până în octombrie 1962 a fost decan al Facultății de matematică și fizică din București, iar după reorganizarea din 1962 este decan al facultății de matematică și mecanică. De la 30 decembrie 1965 este membru în biroul executiv al Consiliului național pentru Cercetări științifice.

În activitatea științifică, Nicolae Theodorescu s-a ocupat cu predilecție de domeniul analizei matematice, în special de *ecuațiile cu derivate parțiale liniare de ordinul întâi sau de ordin superior*. De asemenea, datorită preocupărilor sale didactice, Theodorescu a atacat și probleme de calcul vectorial și tensorial sau probleme de calcul numeric.

Realizările sale în domeniul analizei matematice pot fi împărțite în două: lucrări privind *geometrizarea ecuațiilor cu derivate parțiale* și lucrări privind *noțiunea de derivată areolară a lui Pompeiu și lărgirea acestei noțiuni*. Nicolae Theodorescu a introdus funcțiile *monogene* și funcțiile *olomorfe*.

Nicolae Theodorescu publică peste 100 de memorii, lucrări didactice și monografii diverse în publicații din țară și străinătate.

Nicolae Abramescu (1884-1947)

S-a născut la Târgoviște, la 31 martie 1884, ca fiu al unui preot. În orașul natal a urmat școala primară și liceul. A fost unul dintre cei mai asidui corespondenți la „*Gazeta matematică*”, încă de pe băncile liceului. Studiile universitare le-a făcut la București, la Facultatea de științe, secția matematici. La 20 de ani, în 1904, a fost numit profesor suplinitor în învățământul secundar, la Ploiești. Aici a scris cunoscutele sale *Leccióni de geometrie analitică*, pentru clasa a VIII-a reală, lecții care au servit ca manualul de bază, din 1907 data apariției, și până la desființarea în 1928 a liceului real. La Ploiești l-a avut ca elev în clasa a VIII-a a liceului pe Aurel Anghelescu, profesorul universitar de mai târziu.

Tot la Ploiești, iar apoi ca profesor suplinitor de matematici la Botoșani, la liceul „August Treboniu Laurian”, A. Abramescu a redactat un manual intitulat *Curs de algebră superioară, pentru clasa a VIII-a real*, apărut în mai multe ediții.

După trecerea examenului de capacitate ca profesor în învățământul secundar la Botoșani, a fost numit profesor titular la liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, unde a funcționat până în anul 1919. În acest oraș a publicat o broșură intitulată *Formule pentru geometria triunghiului*. Tot aici a pregătit și manuscrisul pentru manualul de *Mecanică* pentru clasa a VII-a real, precum și manuscrisul pentru *Trigonometrie* pentru clasa a VI-a real.

În noiembrie 1919, Gheorghe Țițeica l-a recomandat pe Abramescu pentru a fi numit conferențiar la Universitatea din Cluj. Cu acea ocazie Țițeica a recomandat pe doctorii în matematici Aurel Anghelescu și Gheorghe Bratu ca profesori. După numirea lor la Cluj, acești trei matematicieni au format un nucleu în jurul matematicianului Dimitrie Pompeiu, directorul seminarului clujean de matematici.

La Cluj, Abramescu a redactat și transcris cu cerneală litografică tot felul de cursuri de matematici pentru studenți (matematici generale, algebră, mecanică, geometrie analitică etc.).

Cursurile ținute la Universitate erau metodice, atrăgătoare, pline de avânt, presărate de glume.

În iulie 1921 și-a trecut doctoratul în matematici la București, cu o teză privind *Sistematizarea teoriei polinoamelor ortogonale* (nepublicată). La data de 15 februarie 1923, în urma unui examen, a fost numit profesor suplinitor de geometrie descriptivă. După luarea doctoratului în matematici începe adevărata activitate de matematician, prin publicarea a peste 120 de memorii și note originale de matematici, articole și lucrări didactice și diverse.

Abramescu a fost membru al Societății române de științe, la „*Gazeta matematică*”, membru titular la Academia de Științe din România, la Societatea de

științe din Cluj, la Societatea matematică din Franța, la Circolo matematico di Palermo, la Deutsche Mathematiker Vereinigung, membru referent la Mathematical Reviews și la Zentralblatt für Mathematik.

Niculae Abramescu este, în creația sa matematică, în primul rând unul dintre merituoșii geometri, formați sub influența lui Gheorghe Țițeica. În secundar, sunt de considerat memoriile sale de algebră și mecanică generală. Ca profesor, a fost un pedagog desăvârșit de o energie spirituală nepuizabilă. Manualele sale didactice de matematici, datorită limpezimii stilului, profunzimii de idei, tratării nuanțate și gradate, au fost folosite timp de 40 de ani în învățământul mediu și au însemnat un mare succes de editură. A fost un autor care a scris mult, din necesitatea imperioasă de a contribui la ridicarea noastră în matematici.